

Antun Pećanić

RAZVOJ ŠUMARSTVA I LOVNOG GOSPODARSTVA

ŠUMARSTVO

Šume ovog područja predstavljaju značajan resurs, koji predstavlja solidnu osnovu za razvoj gospodarstva. Drvo iz ovih šuma poslije drugog svjetskog rata predstavljao je resurs na kome je bila razvijena moderna drvna industrija, koja je zapošljavala veliki broj stanovništva. Šume kroz svoje općekorisne funkcije – neizravne koristi imaju ogroman značaj i za razvoj turizma.

CILJEVI GOSPODARENJA ŠUMAMA

1. Osiguranje postojanosti ekosustava
2. Održavanje i poboljšanje općekorisnih funkcija šuma
3. Pravilno i potrajno gospodarenje te korištenje šuma i šumskih zemljišta na način i u takvoj mjeri da se održava njihova biološka raznolikost, produktivnost, sposobnost obnavljanja, vitalnost, potencijal i da se ispune sada i u budućnosti bitne gospodarske, ekološke i socijalne funkcije na lokalnoj i globalnoj razini, te da to ne šteti drugim ekosustavima.

Osim navedenog potrebno je o šumi kao složenom ekosustavu i gospodarenju šumama naglasiti sljedeće: Globalno gledano sa završetkom industrije i s početkom postindustrijske ere započinje faza polufunkcionalnog šumarstva u kojoj se pored materijalnih (izravnih) koristi od šuma javljaju brojne nematerijalne neizravne potrebe glede šuma kao prirodnog obnovljenog resursa.

Ovaj novi obrazac šume kao polufunkcionalne kategorije uvjetovan je razvojem gradova, porastom buke, onečišćenjem zraka, vode i prirodne sredine.

Zakon o višestrukoj uporabi šuma u SAD-u propisano je polufunkcionalno načelo gospodarenja državnim šumama koji mora osigurati najrazboritije korištenje šumskog zemljišta za neke ili sve potrebe (proizvodnja drva, vodoprivreda, uzgoj divljači i ribe, rekreacija, ekoturizam itd.), bez nužnosti da kombinacija osigura najveći novčani doprinos ili najveću proizvodnju po jedinici. Postojanost prihoda od nekoliko proizvoda i usluga podrazumijeva postizanje i trajno održavanje proizvodnje na visokom stupnju, a bez pogoršavanja proizvodnosti tla.

Sušтина šumarstva je u ideji o definiranju prioriteta pojedinih funkcija šuma. Načelo maksimalne proizvodnje treba zamijeniti novim načelom harmonije i koordinacije u korištenju.

Općekorisne funkcije šuma ogledaju se u sljedećem:

- zaštita tla, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava
- utjecaj na vodni režim i hidroenergetski sustav
- utjecaj na plodnost tla i poljoprivrednu proizvodnju
- utjecaj na klimu
- zaštita i unapređenje čovjekova okoliša
- stvaranje kisika i pročišćavanje atmosfere
- rekreativna, turistička i zdravstvena funkcija
- utjecaj na faunu i lov.

Šuma kao obnovljivo prirodno bogatstvo povoljno djeluje na ublažavanje klime. Ublažuje ekstremne temperature, djeluje na vlažnost i svježinu zraka, lomi snagu vjetrova. Šumsko tlo je rahlo i poput spužve šupljikavo, tako da u sebi sadrži dosta oborinskih voda, koje postepeno ispušta, te povoljno utječe na režim voda. Svojim korištenjem šumsko drveće čvrsto povezuje tlo i štiti ga od odronjavanja. Šuma je od velike važnosti i u higijenskom pogledu. Šumski zrak je svjež i čist, u njemu ima malo prašine, a obilno kisika. Zato se u šumama ili uz njihove rubove podižu lječilišta i odmarališta. Iz tih razloga služe nam šume kako izletišta i objekti rekreacije. U tom pogledu šume u blizini gradova imaju važnu ulogu i za njih se s pravom kaže da su pluća gradova.

Navedene općekorisne funkcije šuma višestruko nadmašuju vrijednost koja se dobije sječom drvene mase. Procjenjuje se da je ta vrijednost za devet puta veća od vrijednosti drveta (vrijednost dobivene drvene mase je 1/10, a vrijednost općekorisnih funkcija 9/10).

Zahvaljujući velikoj šumovitosti ovog područja, dobroj prometnoj povezanosti uz blizinu visokih šuma otvaraju se velike mogućnosti razvoja svih oblika ekoturizma, kojem se u Europi pridaje sve veća važnost.

Turistička promidžba ovog područja nije dovoljno osmislila ovaj resurs, jer se uglavnom reklamira uski obalni pojas.

U narednom razdoblju tu će se trebati posvetiti veća pažnja.

Lokalne samoupravne jedinice trebaju shvatiti koliku indirektnu korist imaju šume za razvoj turizma.

Posebnu pažnju treba posvetiti organizaciji preventivne i direktne zaštite šuma od požara. Tu mora postojati uska suradnja s javnim poduzećem »Hrvatske šume«, koje gospodare ovim resursom i ulažu ogromna financijska sredstva u izgradnju protupožarnih cesta, koje omogućuju brzu intervenciju na gašenju šumskih požara.

Visoke gospodarske šume bukve i jele zauzimaju površine 21.717 ha.

Niske šume i šumsko zemljište priobalnog krša zauzimaju površinu od 11.180 ha.

Navedeni podaci o površinama šuma govore da je ovo područje izuzetno šumovito. Šumovitost područja iznosi 60% u odnosu na cjelokupnu površinu (šumovitost Hrvatske iznosi 41% od ukupne površine).

Drvena zaliha – fond visokih gospodarskih šuma iznosi 6,000.000 m³, godišnji prirast drvene mase iznosi 100.000 m³, a godišnji sječivi etat 75.000 m³.

Sa gospodarskim šumama intenzivno se gospodari na cijeloj površini, što omogućava gusta mreža šumskih cesta u dužini od 400 km. Otvorenost šuma iznosi 18km/100ha. Paralelno sa izgradnjom novih cesta postojeće se asfaltiraju tako da je već asfaltirano oko 30 km.

Godišnji sječivi etat predstavlja solidnu sirovinsku osnovu za razvoj prerade drveta. Od sječi drvene mase proizvede se oko 30.000 m³ kvalitetne oblovine, 20.000 m³ celuloznog drveta i 10.000 m³ ogrjevnog drveta.

Do 1992. godine cjelokupna oblovina prerađivala se u drvnj industriji Novog Vinodolskog. Ova drvna industrija bila je vodeća u Hrvatskoj. Imala je visoki stupanj iskorištenja sirovine koja se kroz polufinalne proizvode – elemente lijepljene plohe za proizvodnju masovnog namještaja plasirala u izvoz. Pilanski otad i piljevina služilo je kao gorivo u energani. U drvnj industriji bilo je zaposleno oko 350 radnika. Lošom pretvorbom ova drvna industrija je totalno uništena i dovedena u stečaj, a radnici ostali bez posla.

U sadašnje vrijeme gotovo sva sirovina odlazi sa ovog područja u izvoz te pilane i tvornice furnira diljem Hrvatske. Zanimarive količine oblovine prerađuju se u privatnoj pilani obitelji Uremović na Brezama, koja zapošljava 10-15 radnika i pilani firme Sagena u Novom Vinodolskom. Ovim firmama treba dati poticaj kroz povoljnije kreditiranje kako bi se što više sirovine prerađivalo, a time i postojala mogućnost za novo zapošljavanje. Sad je situacije takva da ovo područje predstavlja koloniju za drvnu industriju Italije i nekih dijelova Hrvatske.

Zdravstveno stanje ovih šuma je zadovoljavajuće. To su stabilne mješovite preborne šume, koje se prirodno obnavljaju uz minimalne troškove. Ulaganje u uzgojne radove je veoma malo. Infrastruktura je izgrađena i predstoji modernizacija cesta – asfaltiranje. Za smještaj šumskih radnika postoje dobre nastambe u Brezama, Lukovu i Vodicama.

SPOREDNI ŠUMSKI PROIZVODI

S obzirom na visinsku razvedenost terena šume ovog područja obiluju pravim bogatstvom šumskih plodina i ljekovitog bilja.

Od šumskih plodina dolaze: malina, jagoda, borovnica, kupina, lješnjak, dren i mnoštvo jestivih gljiva.

Od ljekovitog bilja zastupljeni su: kadulja, majčina dušica, vrisak, stolisnik, gospina trava, glog, kopriva, bunika i dr.

Poslije Drugog svjetskog rata lokalno stanovništvo ovaj prirodni resurs masovno je koristilo i ostvarivalo značajne financijske prihode.

U današnjoj teškoj situaciji i nezaposlenosti ovaj prirodni resurs trebao bi poslužiti kao dodatni izvor zdrave hrane i prihoda.

LOVSTVO

Prirodno uzgojena krupna i sitna divljač ovog područja predstavlja značajan prirodni resurs za razvoj lova kao sportsko rekreacione djelatnosti i razvoj lovnog turizma kao gospodarske djelatnosti.

Krupna divljač: medvjed mrki, jelen obični, srna obična, divlja svinja, muflon.

Sitna divljač: jazavac, kuna bjelica, kuna zlatica, lasica, zec obični, puh, lisica, jarebica kamenjarka, prepelica, šljuka, golub divlji, fazan, šojka.

Zakonom o lovu Vlada Republike Hrvatske na ovom području ustanovila je sljedeća otvorena državna lovišta: »Ričičko bilo« površine 20.000 ha, »Krmpute – Ledenice« 5.300 h, »Koštunjak« 5.500 ha, »Planina« 5.300 ha. Županija Primorsko-goranska ustanovila je zajednička lovišta: »Dubračina« 2.000 ha i »Vinodol« 1.000 ha

Za navedena lovišta izrađene su lovno gospodarske osnove za 10-godišnje razdoblje na temelju kojih se gospodari divljači u lovištima.

Lovištem »Ričičko bilo« – gospodari J.P. »Hrvatske šume« – Šumarija Novi Vinodolski. Za ostala lovišta lovozakupnici su lovačka društva »Gradina« Novi, »Koštunjak« Novi, »Vepar« Bribir, »Srndač« Grižane, »Medviđak« Drivenik i »Kotor« Crikvenica.

Na temelju matičnih fondova – brojnog stanja divljači prema važećim lovnogospodarskim osnovama godišnje mogućnosti odstrela divljači iznose:

Medvjed mrki	8 grla
Jelen obični	40 grla
Srna obična	100 grla
Svinja divlja	100 grla
Muflon	6 grla
Zec obični	40 grla
Jarebica kamenjarka	20 kljunova
Šljuka	300 kljunova
Prepelica	300 kljunova
Golub divlji	300 kljunova

Fazan na temelju ispuštenog broja pred lovnu sezonu.

Dio navedeni odstrelnih kontingenata divljači odstreljuju članovi lovačkih organizacija prema internim pravilnicima, a ostali dio plasira se kroz lovni turizam inozemnim i domaćim lovcima.

Lovačko društvo »Vepar« Bribir ima solidno izgrađeni lovački Dom na Lukovu gdje se u restoranu mogu dobiti razna jela od divljači, a postoje i smještajni kapaciteti za smještaj lovaca. Lovačko društvo »Gradina« ima lovački Dom u Gornji Krmoptama koji pruža ugostiteljske usluge u restoranu.

Navedeni ugostiteljski kapaciteti na ovako velikom području lovišta ne mogu zadovoljiti potrebe lovnog turizma čijem razvoju treba dati jači poticaj, jer tu postoje ogromne mogućnosti u korištenju ovog prirodnog resursa.

SAŽETAK

Šume u ovom kraju osobit su prirodni resurs, pa se postavlja pitanje kako su gospodarski iskorištene. Kakvo je njihovo stanje i kakve uvjete pružaju za razvoj gospodarstva, te u kakvoj su vezi s razvojem turizma, posebno lovnog. Među ciljevima gospodarenja šumama na

prvom mjestu su osiguranje postojanosti eko-sustava, održavanje i poboljšanje općekorisnih funkcija šuma, te pravilo i trajno gospodarenje njima. Značajno je da se s razvojem postindustrijskog društva bitno mijenja gledanje na šumarstvo, u smislu polufunkcionalnog šumarstva, tj. da se pored materijalnih (direktnih) koristi uzimaju u obzir u brojne nematerijalne (indirektne) koristi, što je za vinodolsko – primorsko područje od osobitog značaja, kako za život domaćeg stanovništva tako i za turizam. S tim je u vezi i lovno gospodarstvo, istog značaja.

Ključne riječi

Šumarstvo, lovno gospodarstvo, izravne i neizravne koristi od šuma, polufunkcionalno šumarstvo, drvna industrija, ekosustav, čuvanje i razvoj šuma, šumsko podneblje.

Bilješka o autoru

Antun Pećanić, Novi Vinodolski, diplomirani inženjer šumarstva, u mirovini